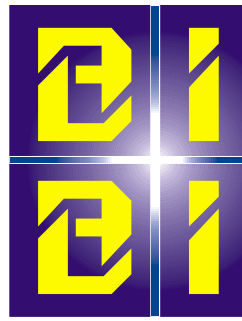

ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

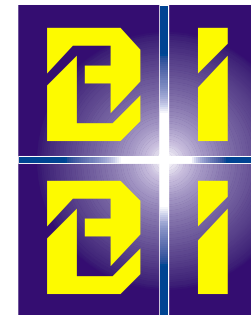
Науково-дослідна частина

Відділ з питань інтелектуальної власності та інновацій

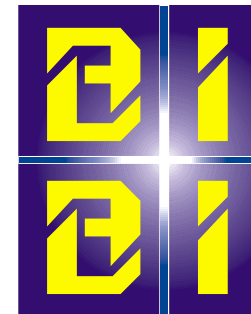
КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Мета і основні способи комерціалізації ОІВ

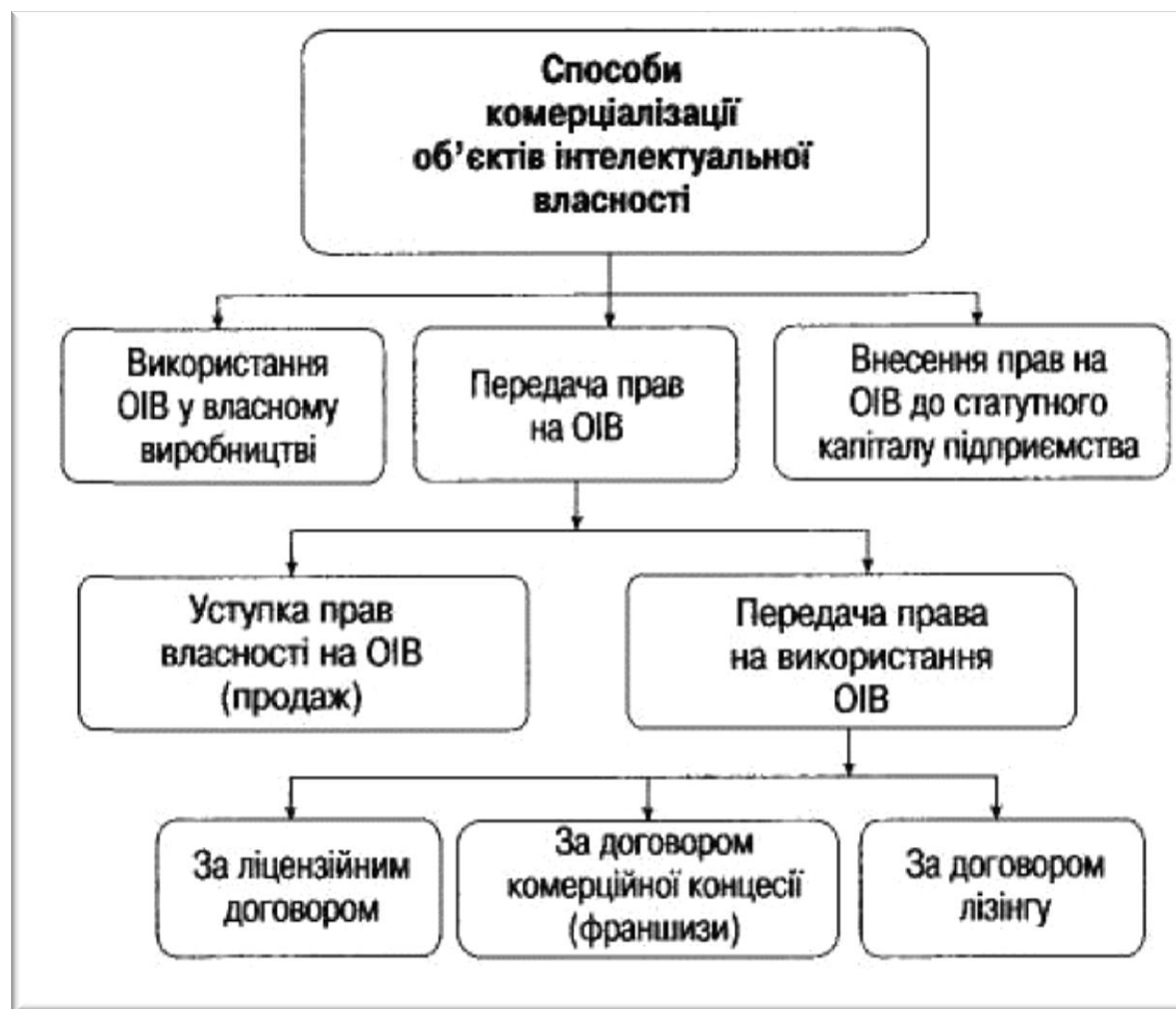

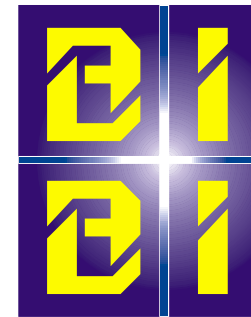
Мета комерціалізації ОІВ - отримання прибутку за рахунок використання об'єктів права інтелектуальної власності у власному виробництві або продажу чи передачі прав на їх використання іншим юридичним чи фізичним особам.

Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності — це взаємовигідні (комерційні) дії всіх учасників процесу перетворення результатів інтелектуальної праці у ринковий товар з метою отримання прибутку чи іншої ринкової вигоди.

Способи комерціалізації ОІВ

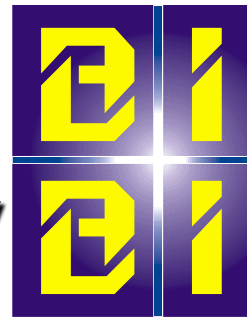

Способи комерціалізації ОІВ

Основними способами комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності є:

- використання об'єктів права інтелектуальної власності у власному виробництві;
- внесення прав на об'єкти права інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства;
- передача (продаж) прав на об'єкти права інтелектуальної власності.

Використання об'єктів права інтелектуальної власності у власному виробництві

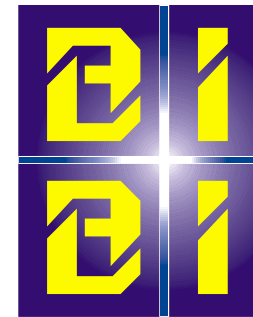

Комерціалізація через використання ОІВ у власному виробництві є найбільш вигідною з точки зору прибутку. Адже весь прибуток від продажу інноваційного продукту, що отримано за допомогою ОІВ, залишається у правовласника ОІВ.

Оскільки обсяг виробленої продукції може бути великим, то й прибуток, що надходитиме від її реалізації, може в багато разів перевищувати вартість прав на ОІВ у разі передачі прав на використання ОІВ або продажу прав власності на ОІВ.

Цей спосіб комерціалізації пов'язаний із значними стартовими витратами на доопрацювання ОІВ, розробленням технології виробництва тощо. Але в разі успіху продаж виробленої продукції компенсує ці витрати і, крім того, буде отриманий значний прибуток.

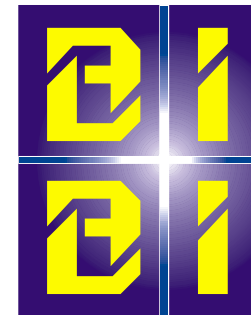
Передача (продаж) прав на об'єкти права інтелектуальної власності

Якщо правовласник не передбачає використовувати ОІВ у власному виробництві чи розпочати новий бізнес або створити спільне підприємство, він може передати повністю або частково права власності на ОІВ іншій фізичній або юридичній особі.

Продаж прав у повному обсязі здебільшого проводиться через договір купівлі-продажу як договір обмінної угоди, за яким у результаті передачі права власності на об'єкт інтелектуальної власності (продажу охоронного документа - патента або свідоцтва) власник як сторона, яка продає, втрачає всі майнові права на нього. Тобто якщо продано патент на винахід, то він перереєструється на ім'я нового правовласника і до нього переходять всі майнові права на цей об'єкт.

Частіше передається лише право користування ОІВ.

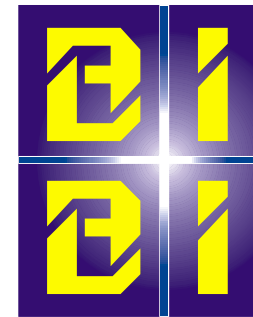
Передача (продаж) прав на об'єкти права інтелектуальної власності

Власник прав на будь-який об'єкт промислової власності (**ліцензіар**) може продати ліцензію (видати дозвіл на користування ОІВ) будь-якій особі (**ліцензіату**), якщо він не хоче або не в змозі використовувати відповідний об'єкт.

Продаючи ліцензію, переслідують мету отримати прибуток, не втрачаючи капіталу на виробництво та освоєння ринку. **Продаж ліцензії** – це шлях впровадження технології на ринку без продажу товарної продукції. Доходами від продажу ліцензій юридичні або фізичні особи покривають свої витрати на наукові дослідження.

Придбання або продаж ліцензії є діловою угодою. Факт продажу або купівлі ліцензії юридично оформляється ліцензійним договором, який відрізняється від інших договорів купівлі-продажу тим, що продається або купується нематеріальний об'єкт. З моменту продажу ліцензії власник охоронного документа на об'єкт промислової власності, який продав ліцензію, стає ліцензіаром, а особа, яка придбала ліцензію -ліцензіатом. Ліцензіат отримує право на використання ОІВ лише на обумовленій ліцензійним договором території та на певний термін.

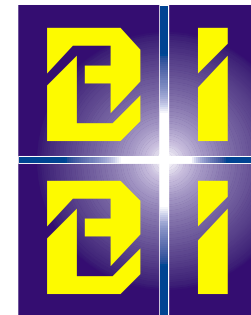
Передача (продаж) прав на об'єкти права інтелектуальної власності

Виключна ліцензія видається тільки одній особі і виключає можливість використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обумовлена цією ліцензією.

Одинична ліцензія також видається тільки одному ліцензіату і виключає можливість видачі ліцензіаром іншим особам ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, але не виключає можливості використання ліцензіаром цього об'єкта в даній сфері.

Невиключна ліцензія не виключає можливості використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності й видачі ним іншим особам ліцензії на використання цього об'єкта в даній сфері.

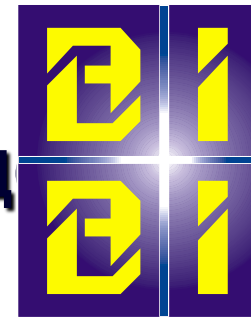

Передача (продаж) прав на об'єкти права інтелектуальної власності

Роялті - вид платежів, який платить ліцензіат ліцензіару протягом усього терміну дії ліцензійного договору чи у вигляді відсотка від суми прибутку чи суми обороту від випуску продукції або диференційованої ставки з одиниці ліцензійної продукції.

Паушальний платіж - це виплата ліцензіарові визначеної зафіксованої в договорі суми ще до початку масового випуску ліцензійної продукції.

Комбіновані платежі - найбільш поширені та передбачають виплату ліцензіару ліцензіатом первинного сталого платежу до початку виробництва та збуту ліцензійної продукції з подальшою виплатою залишку розрахункової ціни ліцензії у вигляді роялті після того як буде налагоджене виробництво ліцензійної продукції. Таким чином, ліцензіар має можливість отримувати відрахування від реального доходу ліцензіата протягом усього терміну дії ліцензійного договору.

Внесення інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства

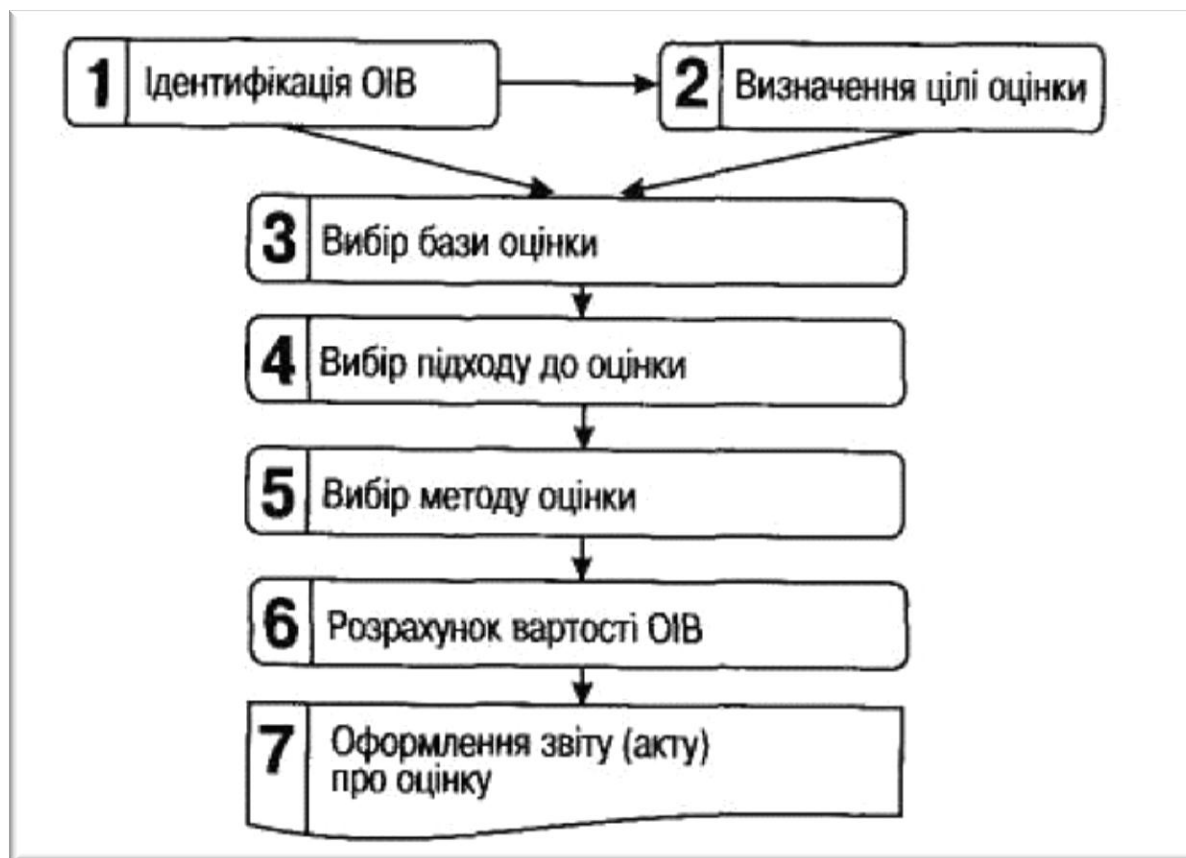
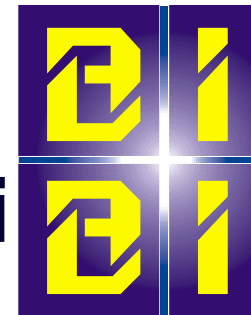
Використання інтелектуальної власності в статутному фонді дозволяє:

- сформувати значний за своїми розмірами статутний фонд без відволікання коштів і забезпечити доступ до банківських кредитів й інвестицій, використовуючи інтелектуальну власність як об'єкт застави нарівні з іншими видами майна;
- амортизувати інтелектуальну власність в статутному капіталі та замінити її реальними коштами, включаючи амортизаційні відрахування на собівартість продукції, тобто капіталізувати інтелектуальну власність;
- авторам і підприємствам - власникам інтелектуальної власності – стати засновниками (власниками) при організації дочірніх і самостійних фірм без відгалуження коштів.

Внесення прав на ОІВ до статутного капіталу замість "живих грошей" надає також:

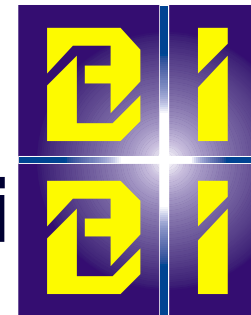
- право на отримання частки прибутку (дивідендів);
- право на участь в управлінні підприємством через загальні збори правління;
- право на отримання ліквідаційної квоти в разі ліквідації підприємства тощо.

Оцінка вартості прав на об'єкти права інтелектуальної власності

Послідовність оцінки ОІВ

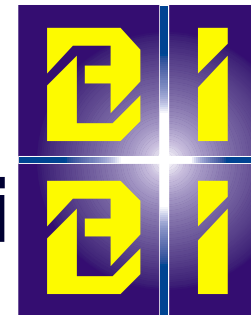
Оцінка вартості прав на об'єкти права інтелектуальної власності

Оцінка вартості прав на об'єкт права інтелектуальної власності найчастіше здійснюється з метою визначення:

- оподатковуваної бази майна фірми;
- вартості інтелектуальної (промислової) власності, яка вноситься до статутного капіталу підприємства;
- вартості виняткових прав, що передаються на основі договору про передачу прав на об'єкти інтелектуальної власності або ліцензійного договору на право використання такого об'єкта;
- розміру компенсації, яку необхідно виплатити згідно з чинним законодавством правовласнику інтелектуальної власності за порушення його виключних (майнових прав).

Оцінка вартості прав на об'єкти права інтелектуальної власності

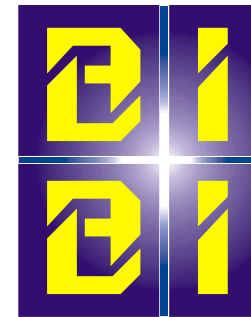
Вибір підходу до оцінки і методу оцінки :

Визначення вартості прав на ОІВ при використанні **витратного підходу** ґрунтується на розрахунку витрат на відновлення ОІВ в поточних цінах за вирахуванням морального зносу (амортизації). Цей підхід є єдиним придатним, коли ОПВ не призначений для отримання прибутку або коли з тих чи інших причин вартість неможливо визначати двома іншими підходами.

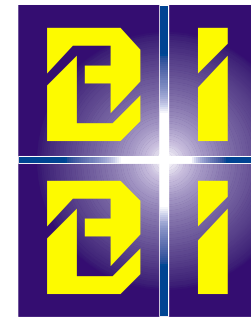
Найбільш прийнятним у сучасних умовах є **дохідний підхід**. В основі дохідного підходу лежить принцип очікування, тобто вартість прав на ОІВ визначається величиною майбутньої користі, яку отримає їх власник. При цьому майбутні грошові потоки, що генеруються ОІВ, перераховуються у сьогодишню вартість.

Сутність **порівняльного підходу** полягає в тому, що вартість прав на ОІВ визначається шляхом співставлення цін недавніх продажів прав на подібні ОІВ. Це найбільш надійний підхід до оцінки.

Життєвий цикл об'єктів права інтелектуальної власності

ЖИТТЄВИЙ цикл об'єктів права інтелектуальної власності

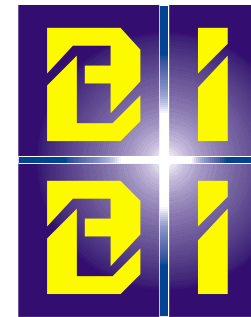

У галузі комерційної стратегії бізнесу необхідна патентна інформація, яка допомагає:

- відслідковувати передові досягнення у вашій сфері;
- знайти партнерів по бізнесу;
- знайти постачальників та матеріали;
- відстежувати діяльність реальних і потенційних конкурентів;
- знайти відповідні ринки.

Патентна інформація - це технічна і правова інформація, що міститься в офіційних періодичних публікаціях відомств інтелектуальної власності, які є в усіх країнах, де законодавством передбачена правова охорона об'єктів права інтелектуальної власності.

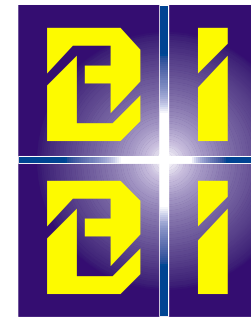
ЖИТТЄВИЙ цикл об'єктів права інтелектуальної власності

Технічна інформація, яка міститься в патентних документах, дозволяє малим і середнім підприємствам (МСП):

- уникнути зайвих витрат на дублювання досліджень;
- виявити та оцінити технологію для ліцензування та передання технології;
- знайти альтернативні технології;
- бути на сучасному рівні в певній галузі;
- знайти готові рішення технологічних проблем;
- знайти ідеї для подальших інновацій;
- уникнути можливих проблем з порушенням прав власників охоронних документів на об'єкти промислової власності;
- оцінити патентоспроможність власних винаходів;
- заперечувати проти видачі патентів, які знаходяться в колізії з патентом, що належить даному МСП.

ЖИТТЄВИЙ цикл об'єктів права інтелектуальної власності

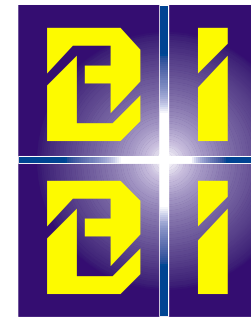
Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі захисту прав

Разом із збільшенням кількості ОІВ, ростом конкуренції на ринках товарів і послуг зростає кількість порушень прав на ОІВ недобросовісними конкурентами. Для боротьби з цими порушеннями підприємства створюють служби безпеки, що займаються попередженням і виявленням правопорушень, а також захистом прав на ОІВ.

Судовий порядок захисту прав є найбільш ефективним, але практика показує, що тільки незначний відсоток спорів щодо порушення прав на ОІВ вирішується у суді. Як правило, сторони погоджуються на мирову, щоб уникнути значних фінансових витрат, а також ризику витрат свого бізнесу.

У великій мірі зменшенню кількості правопорушень сприяє політика фірми, що спрямована на профілактику правопорушень.

ЖИТТЄВИЙ цикл об'єктів права інтелектуальної власності

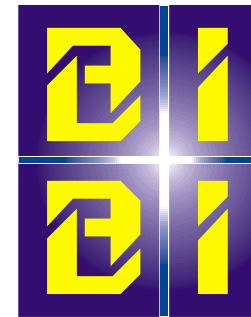

Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі Утилізації

Після закінчення юридично визначеного строку дії прав на ОІВ він зникає як об'єкт власності і переходить в суспільне надбання. Тобто його може використовувати без дозволу правовласника будь-хто.

Тому на цьому етапі підприємство повинно спрогнозувати наслідки вичерпання прав на свої ОІВ.

З іншого боку, відкривається можливість безоплатного використання науково-технічних і технологічних розробок, права на які належали до їх вичерпання іншим правовласникам. Для багатьох підприємств це невичерпна, а часто й єдина можливість використати в своїй діяльності досягнення науково-технічного прогресу.

Науково-дослідна частина
Відділ з питань інтелектуальної власності та інновацій

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ